

Vård- och omsorgsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till omsorgsnämnden

Datum:
2023-11-01

Diarienummer:
OSN-2023-0068

Handläggare:
Anna Lennartsson, Charlotta Almlöf

Genomlysning av träffpunktsverksamheter

Förslag till beslut

Omsorgsnämnden beslutar

1. **att** godkänna förvaltningens rapportering enligt föredragningen i ärendet och lägga den till handlingarna.

Ärendet

Förvaltningen genomförde våren 2022 en genomlysning av omsorgsnämndens kostnader avseende träffpunktsverksamheter.

Efter genomlysningen fattade omsorgsnämnden beslut om:

1. **att** uppdra åt egen regi, träffpunktsverksamheten, att se över hur driftkostnaderna för verksamheterna kan minska,
2. **att** uppdra åt egen regi, träffpunktverksamheten, att effektivisera och minska kostnaderna för fordon och kringkostnader för dessa, samt
3. **att** uppdra åt egen regi, träffpunktverksamheten, att se över utbudet av resor och utflykter med målet att minska verksamheternas utgifter för dessa.

Förvaltningen fann i denna genomlysning att Uppsalas erbjudande har varit något bredare än i jämförbara kommuner, samt att Uppsalas verksamhet kunnat effektiviseras till viss del, utan negativ påverkan för berörda brukare.

Föredragning

Träffpunktsverksamheter är en viktig del i kommunens förebyggande arbete. För många personer med psykisk ohälsa fungerar träffpunkterna som en plats för återhämtning. Verksamheterna spelar en viktig roll i att främja ett levnadsvärt liv och att tillgängliggöra deltagande i samhällets gemenskap. Förvaltningen har ett pågående arbete för att se över hur verksamheterna kan effektiviseras, och samtidigt tillse att kvaliteten ökar snarare än försämras för dem som verksamheterna är till för.

Den genomförda genomlysningen inbegrep en omvärldsbevakning, där tio olika kommuner ingick. Omvärldsbevakningen visade att det skilde sig något mellan omsorgsnämndens träffpunktsverksamheter och övriga kommuner när det gäller resor och utflykter. Detta i att Uppsala erbjöd resor och utflykter i större utsträckning än andra kommuner. Jämförelsen visade även att Uppsala har högre kostnader för fordon samt högre driftskostnader än övriga kommuner.

I jämförelsen var det Uppsala och en ytterligare kommun som har egna fordon i sina träffpunktsverksamheter. Genomlysningen visade även att omsorgsnämndens träffpunkter har ett bredare utbud som är kostnadskrävande avseende utflykter, resor samt egna fordon. Dessa påverkade även driftskostnaden.

Vidtagna åtgärder

Efter genomlysningen påbörjades arbetet för att se över hur verksamheten kan effektiviseras och kvaliteten stärkas. Förvaltningen började med att göra en översyn av verksamhetens fordonspark. En släpkärra samt en bil sades upp, då dessa inte nyttjades fullt ut. Förvaltningen kommer även att utvärdera varje befintligt fordon allteftersom leasingkontrakten löper ut, i syfte att reducera ytterligare onödiga utgifter.

Förvaltningen har även ett pågående arbete gällande resursanvändning, i syftet att reducera kostnader som inte bidrar med mervärde för verksamheten. Förvaltningen har därför påbörjat en översyn av befintliga lokaler, för att se hur dessa bättre kan nyttjas. En träffpunkt, 26:an – som under lång tid varit en vilande verksamhet – har avslutats. Denna träffpunkt var tidigare öppen två kvällar i veckan och var en volontärverksamhet.

En annan träffpunkt, Tinget, lånar ut rum i sina lokaler till nystartade Supportgruppen en eftermiddag/vecka. På aktivitetshuset Pepparn som har studiecirklar några dagar per vecka har nu även ”Jag gör politik”, som bland annat jobbar med medborgardialoger, flyttat in för att nyttja lokalerna på ett bättre sätt. Förvaltningen fortsätter se över sina lokaler och hur resurser används på bästa vis.

När det gäller resor som erbjuds på träffpunkterna har förvaltningen valt att avvakta med åtgärder efter pandemin, men avser att se över och ställa om med minsta möjliga påverkan för brukarna.

Pågående arbete framåt

En ny socialtjänstlag kommer eventuellt att införas 2025. Ett av förslagen i detta är att arbeta mer förebyggande, och öppna upp och erbjuda fler insatser utan behovsprövningar/biståndsbeslut. I de nationella riktlinjerna för vård och stöd vid ADHD och autism, uppmanas även kommuner att gå in med tidiga insatser och inte vänta på diagnos. Förvaltningen har därför påbörjat ett arbete för att möta kommande utmaningar, och har för avsikt att bjuda in brukare, intresseorganisationer samt samarbetspartners till dialoger. Detta för att få in synpunkter för att se hur förvaltningens träffpunktsverksamheter kan vidareutvecklas.

Befintliga träffpunktsverksamheter arbetar redan aktivt med delaktighet och brukarinflytande. Som exempel på detta finns en ideell förening, TIF (Träffpunkternas intresseförening), där styrelsen består av representanter från varje träffpunkt. Även ”Jag gör politik” har varit delaktiga och kommit med synpunkter. Ett syfte med att bjuda in andra intresseorganisationer är att få in synpunkter kring om det är någonting som saknas, eller om det är någon målgrupp vi inte når.

Förvaltningen avser även omvärldsbevaka framledes och se vilket innehåll andra kommuner erbjuder i sina träffpunktsverksamheter. Detta för att kunna fortsätta bedriva jämförelser avseende innehåll och kostnader i Uppsala i relation till andra kommuner.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att säkerställa träffpunktsverksamhetens kvalitet inom befintlig budgetram, och planerar kommande dialoger med brukare och intresseorganisationer för fortsatt utveckling.

Ekonomiska konsekvenser

Åtgärderna som vidtagits beräknas ha gynnsamma ekonomiska konsekvenser, med besparingar om ca 200 tkr per år. Arbetet med att effektivisera pågår löpande, och det är i dagsläget svårt att bedöma hur mycket kostnaderna kommer att minska när arbetet är klart.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 1 november 2023
- Bilaga, Genomlysning av omsorgsnämndens kostnader avseende träffpunktsverksamheten

Vård- och omsorgsförvaltningen

Lenita Granlund
Förvaltningsdirektör

Vård- och omsorgsförvaltningen
Utredningsrapport

Datum:
2022-03-09

Diarienummer:
OSN-2022-00010

Handläggare:
Charlotta Almlöf
Malin Anger

Genomlysning av omsorgsnämndens kostnader avseende träffpunktsverksamheten

Innehåll

Bakgrund.....	4
Uppdrag/Syfte	4
Metod.....	4
Avgränsningar.....	4
Läsförståelse	5
Kartläggning/Nuläge.....	5
Omsorgsnämndens träffpunktsverksamheter	5
Tinget.....	5
Pepparn	6
Ymer	6
Vänkretsen	6
26:an.....	6
Club Lindormen RSMH.....	6
Gemensamma aktiviteter.....	7
Delaktighet.....	7
Statistik	7
Besökare per träffpunkt fördelat per år.....	8
Kostnader för träffpunktsverksamheter	8
Kostnader för träffpunktsverksamheten.....	8
Kostnader i tabellen är redovisat i tusen kronor	8
Hyra.....	8
Personal.....	9
Fordon	9
Material	9
Övrigt	9
Interna kostnader.....	9
Omsorgsnämndens kostnader och statistik för träffpunktsverksamheter i jämförelse med andra utvalda kommuner	9
Göteborgs stad	11
Malmö stad.....	11
Västerås stad	11
Eskilstuna kommun	12
Gävle kommun	12
Jönköpings kommun.....	12
Norrköpings kommun.....	13
Södertälje kommun	13
Örebro kommun.....	13
Sammanfattning jämförelser mellan kommuner	13

Tabell för jämförelse av befolkningsmängd mellan kommuner	14
Tabell för jämförelse av totalkostnad mellan kommuner	14
Tabell för jämförelse mellan kommuner av utbud av utflykter som erbjuds.....	15
Träffpunkter som drivs av äldreämnden.....	15
Sammanfattande resonemang/ Diskussion	16
Analys /Förslag på arbete	17

Bakgrund

Omsorgsnämnden beslutade 25 augusti 2021 att ge förvaltningen uppdraget att genomlysna nämndens kostnader avseende träffpunktsverksamheter samt att jämföra kostnader med liknande verksamheter i andra kommuner.

Bakgrunden är att det gjordes en genomlysning av nämndens öppna förebyggande insatser under våren 2021 där det framkom att den största kostnadsposten för omsorgsnämnden handlar om träffpunktsverksamheterna.

Uppdrag/Syfte

Syftet med detta utredningsuppdrag är att genomlysna nämndens kostnader avseende träffpunktsverksamheter för att kunna dra slutsatser kring om Uppsala erbjuder ett större/vidare och mer kostnadskrävande utbud avseende denna verksamhet.

Metod

Arbetet med att ta fram och granska Uppsala kommuns internt redovisade kostnader för träffpunktsverksamheterna har skett av en mindre arbetsgrupp med representation från avdelningen systemledning, egen regi socialpsykiatri samt kommunledningskontor ekonomi. Utredningen har i rapporten utgått från 2021 års utfall samt tagit hänsyn till pandemins eventuella påverkan i analysarbetet. En omvärldsbevakning har genomförts där tio olika kommuner har ingått. De tio kommunerna är de övriga R9-kommuner (Södertälje, Örebro, Västerås, Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Norrköping och Linköping) samt med tillägg av större kommuner som Göteborgs och Malmö stad. Kontakten med kommunerna har löpt under hösten och vintern 2021–2022. En övervägande del av kontakterna har skett via mejl. Telefonkontakt togs med samtliga kommuner i omvärldsbevakningen för att kontrollera utbud och innehåll i vissa kostnadsposter. Utöver omvärldsbevakning har utredarna även gjort en jämförelse med liknande verksamheter inom vård- och omsorgsförvaltningen som drivs av äldre- och omsorgsnämnden.

Avgränsningar

I början av genomlysningen var tanken att bryta ner träffpunktsverksamhetens kostnader per enhet. Under arbetets gång har det visat sig att detta inte var möjligt då de flesta kostnaderna ligger centralt. Den enda kostnaden som går att bryta ner för år 2021 är personalkostnaderna.

Omvärldsbevakningen har begränsats av att ej fullständiga svar inkommit från vissa av de kontaktade kommunerna. Linköpings kommun har inte inkommit med några svar.

Syftet med denna genomlysning var att granska kostnaderna varför ingen dialog förts med besökarna.

Läsförståelse

I Uppsala kommun kallas den öppna sociala verksamheten för träffpunkt vilket används vid beskrivning av enskild verksamhet generellt i denna utredning dock förekommer andra benämningar såsom aktivitetshus, mötesplats och kontaktverksamhet i andra kommuner.

Kartläggning/Nuläge

Vård- och omsorgsförvaltningen bedriver sex olika träffpunkter inom socialpsykiatri med olika inriktning och innehåll. En verksamhet är föreningsdriven men med kommunalt anställd personal och övriga drivs i kommunens regi.

Träffpunkterna är öppna verksamheter och personer behöver således inget biståndsbeslut för att besöka dessa. I uppdragsbeskrivningen till egen regi beskrivs att syftet med träffpunkterna är att ge stimulans, aktivitet och social samvaro. Avsikten är också att bryta eller undvika ensamhet och isolering genom att erbjuda ett meningsfullt innehåll i dagen. Ett inkluderande till gemenskap och samhälle. Målsättning för den enskilde kan vara rehabiliterande, habiliterande och återhämtning. Verksamheterna har ett planerat aktivitetsinnehåll där fysisk aktivitet, social samvaro, kreativa aktiviteter och kunskapsgivande utbud erbjuds. Medarbetare på träffpunkter tillvaratar besökarnas önskemål och intressen utifrån en hälsofrämjande grundidé inom uppdragets syfte. Tider kan avsättas för grupper som har mål och mening gemensamt samt önskemål om samma aktivitetsinnehåll. Träffpunkten hålls då samtidigt öppen för andra besökare.

År 2021 var den totala kostnaden för träffpunktsverksamheterna 11 418 000 kronor.

Omsorgsnämndens träffpunktsverksamheter

Nedan följer en beskrivning av träffpunktsverksamheterna i Uppsala kommun, deras uppdrag, aktiviteter, öppettider och lokaler. Därefter följer en tabell med besöksstatistik per verksamhet och en redovisning av årskostnader fördelat på olika kostnadsposter.

Tinget

Träffpunkten Tinget finns i centrala Uppsala och är öppen är alla dagar i veckan. Kvällsöppet på torsdagar. På Tinget är man välkommen att fika, äta och umgås. Här finns även möjlighet till friskvård genom att delta i promenader och motionera i ett motionsrum. Studiecirklar anordnas för anmälda deltagare. Bland utbudet av aktiviteter och kurser som verksamheten erbjuder kan nämnas skrivarkurs, språk, gitarr, körsång, musikgrupper, data, målarcirklar, d, trä- och textilarbete, smyckestillverkning, trädgårdsskötselgrupp samt strukturerad sysselsättning på kaféet. Förutom dessa mera traditionella kurser erbjuds kurser som handlar om att ta makten över sitt liv, öka deltagandet i samhällslivet och medverka i vården av sig själv.

VUX (Verksamheten för unga & vuxna 16–35 år)

På Tinget anordnas även VUX- kvällar för personer som är 16–35 år och är öppet två kvällar i veckan. Under VUX-kvällarna så finns möjlighet att umgås, fika eller delta i gemensamma aktiviteter.

Pepparn

Pepparn är ett så kallat aktivitetshus där Tinget anordnar studiecirkel samt nättidningen Vox Vigor. Ledarna för studiecirkelna kommer från Studieförbundet. Under 2022 kommer två personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa att anställas med OSA-anställning¹ för att vara träffpunktsvärdar. Denna träffpunktverksamhet innehar en lokalkostnad men inga övriga kostnader.

Ymer

Träffpunkten Ymer finns i Nyby och är lokaliserat i Nyby servicehus. Ymer är öppet dagtid måndag till fredag. Det kan dock förekomma studiecirkel som bedrivs på andra tider. Studiecirkelna är för anmälda deltagare. Deltagare på Ymer har bildat en ideell förening som verkar för meningsfull sysselsättning och kamratstöd.

På Ymer finns flera olika aktiviteter, till exempel musik, cykelverkstad, multimedia, foto, keramik samt tidningen Ymerbladet.

Vänkretsen

Träffpunkten Vänkretsen finns i Gottsunda och är öppen dagtid alla vardagar. Där erbjuds gemenskap och olika fritidsaktiviteter. Under sommaren erbjuds aktiviteter som trädgårdsskötsel och odlingsmöjligheter finns.

Besökarna på Vänkretsen har bildat Föreningen Kungsängsiljan som är med i RSMH (Riksförbundet för Social och Mental Hälsa).

26:an

Träffpunkten är belägen i Eriksberg men har haft stängt under vintern 2021 och är i dagsläget en vilande verksamhet. 26:an var tidigare öppen två kvällar i veckan och var en volontär verksamhet. Träffpunktverksamheten innehar en lokalkostnad men inga övriga kostnader.

Club Lindormen RSMH

Club Lindormen är belägen i Luthagen och är en träffpunkt som drivs av RSMH (Riksförbundet för Social och Mental Hälsa). Personal på träffpunkten är både föreningsanställd och kommunalt anställd. Träffpunkten har öppet vardagar, dagtid. Vissa kvällar och helger håller medlemmar öppet. På träffpunkten erbjuds olika aktiviteter som bland annat studiecirkel, utflykter och matlag. Dock behöver besökare som önskar delta i studiecirkel lösa ett medlemskap.

¹ Offentligt skyddat arbete, OSA, är en svensk arbetsmarknadsåtgärd avsedd att ge människor med olika grader av funktionsnedsättning (tillika nedsatt arbetsförmåga) möjlighet till anställning med rehabiliterande inslag.

Gemensamma aktiviteter

Förutom det som framgår under respektive träffpunkt så finns det även gemensamma aktiviteter för träffpunkterna. En sådan aktivitet är att man arbetar med underhållet av torpet Aludden och dess trädgård. Aludden ligger i friluftsområdet Pilsbo. Torpet är även ett populärt utflyktsmål för samtliga brukare inom omsorgsnämndens verksamheter.

Det anordnas även gemensamma utflykter och resor. Varje träffpunkt anordnar egna dagsutflykter och organiserade aktiviteter i närområdet. Resor med övernattningsanordnas från Tinget. Kostnaderna för resorna har kvarstått under pandemin då verksamheten har anordnat anpassade resor och utflykter. Vid utflykter och resor är samtliga bussresor gratis men övriga kostnader betalar den enskilde själv. Personalens alla omkostnader står kommunen för.

Träffpunktsverksamheterna har en gemensam fordonspark som består av två personbilar, en minibuss och en buss med 22 platser. Träffpunkten anordnar en vardagsutflykt per vecka med stor buss samt en dagsutflykt på helgen två gånger per månad. Utöver utflykterna anordnas flera 2–7 dagars resor per år med övernattnings. Under sommarmånaderna anordnas resor och utflykter fem dagar i veckan. Minibussen används till utflykter och resor samt vid inköp av livsmedel och andra varor till verksamheterna. Minibussen används dagligen. De två personbilarna används av personalen vid inköp och transporter mellan verksamheter. Andra verksamheter inom socialpsykiatri lånar även bilarna.

Förutom bussresor har det även tidigare anordnats charterresor.

Delaktighet

Syftet med denna utredning har varit att genomlysna nämndens kostnader avseende träffpunktsverksamheterna och därför har utredarna inte fokuserat på besökarnas delaktighet.

Verksamheten uppger att brukarinflytande är stort på träffpunkterna. De har regelbundna arbetsplatsträffar, samt möten och planeringsdagar där samtliga medarbetare och styrelsen för Träffpunkternas intresseförening (TIF) diskuterar idéer och förslag till utveckling av verksamheten. Det framkommer även att förslag till utveckling kan komma som individuella önskemål eller önskemål som tas upp på månadsmöten eller medlemsmöten.

Statistik

Träffpunkterna för pinnstatistik på antalet besökare på träffpunkterna vilket redovisas i tabellen nedan. Utifrån pandemins påverkan redovisas här besöksstatistik för de tre senaste åren.

Besökare per träffpunkt fördelat per år.

	2019			2020			2021		
	Kvinnor	Män	Total	Kvinnor	Män	Total	Kvinnor	Män	Total
Tinget	10 192	9 649	19 841	5 135	7 436	12 571	4 208	6 859	11 067
VUX(Tinget)	356	430	786	401	447	848	378	469	847
Ymer	1 377	2 255	3 632	965	2 215	3 180	755	2 230	2 985
Vänkretsen	350	293	643	356	419	775	1 210	1 190	2 400
Lindormen	1 637	1 193	2 830	1 812	978	2 790	1 523	965	2 488
Pepparn			425						300
26:an			300						225
Total	13 912	13 820	28 457	8 669	11 495	20 164	8 074	11 713	20 312

Besökarna på Vänkretsen har ökat med drygt 300 % från 2020 till 2021 vilket förklaras med att de bytt lokaler under detta år. Generellt för träffpunkterna har annars en minskning skett med 29 % i antal besök från 2019 till 2021 vilket kan förklaras av pandemin.

Kostnader för träffpunktsverksamheter

Vård och omsorgsförvaltningens totala kostnader 2021 för träffpunktsverksamheterna var 11 418 000 kronor

Nedan följer en tabell över fördelningen av kostnader för träffpunkterna samt en beskrivning av vad som ingick i dessa kostnader år 2021. Kostnaderna är ej redovisade per träffpunktsverksamhet utan är en totalsumma för samtliga träffpunkter.

Hyreskostnaderna för 2021 har varit svåra att säkerställa för alla träffpunktsverksamheter separat men också den totala kostnaden utifrån att kostnaderna har varit på en övergripande nivå inom socialpsykiatri. Hyreskostnaderna kommer från och med 2022 redovisas per träffpunktsverksamheterna.

Kostnader för träffpunktsverksamheten**Kostnader i tabellen är redovisat i tusen kronor**

	Hyra	Personal	Fordon	Material	Övrigt	Interna kost.	Total
Träffpunktsverksamheten	1 219	7 415	309	691	351	1 433	11 418

Hyra

Träffpunkterna Tinget, Vänkretsen, Ymer, Pepparn, 26:an delar lokal med andra verksamheter inom socialpsykiatri. Det är träffpunkterna som innehar hela hyreskostnaden. Club Lindormen beviljades verksamhetsbidrag och bidrag för lokalkostnad av nämnden (år 2022 beviljas 573 057 kronor). Kostnader för garage och p-platser för verksamhetens fordon samt hyra för torpet Aludden ligger även i denna kostnadspost från och med 2022.

Personal

Personalen på träffpunkterna är en grupp på 14 personer. Tinget är bemannat med sex personer och övriga träffpunkter har 2–3 personal på plats på träffpunktens öppettider. Samma personal roterar runt på fler verksamheter utifrån att verksamheter har olika öppettider. Utöver den fasta personalgruppen finns även fyra OSA-anställda personer där kostnaderna ligger hos arbetsmarknadsförvaltningen och arbetsförmedlingen. Det förekommer även volontärer som hjälper till i verksamheten.

Fordon

Kostnaden för fordon innefattar två personbilar, en minibuss och en buss med 22 platser. I fordonskostnaderna ingår leasingavgifter, bränsle samt övriga bilkostnader. Kostnaden är ej fördelad per träffpunkt utan är en totalkostnad.

Material

Kostnader under material är förbrukningsartiklar som används utav alla träffpunktsverksamheter. Denna kostnad är ej fördelad per träffpunkt utan är en totalkostnad.

Övrigt

Kostnaden under övrigt innefattar övriga personalomkostnader vid resor och utflykter samt handledning, kurser, friskvård med mera.

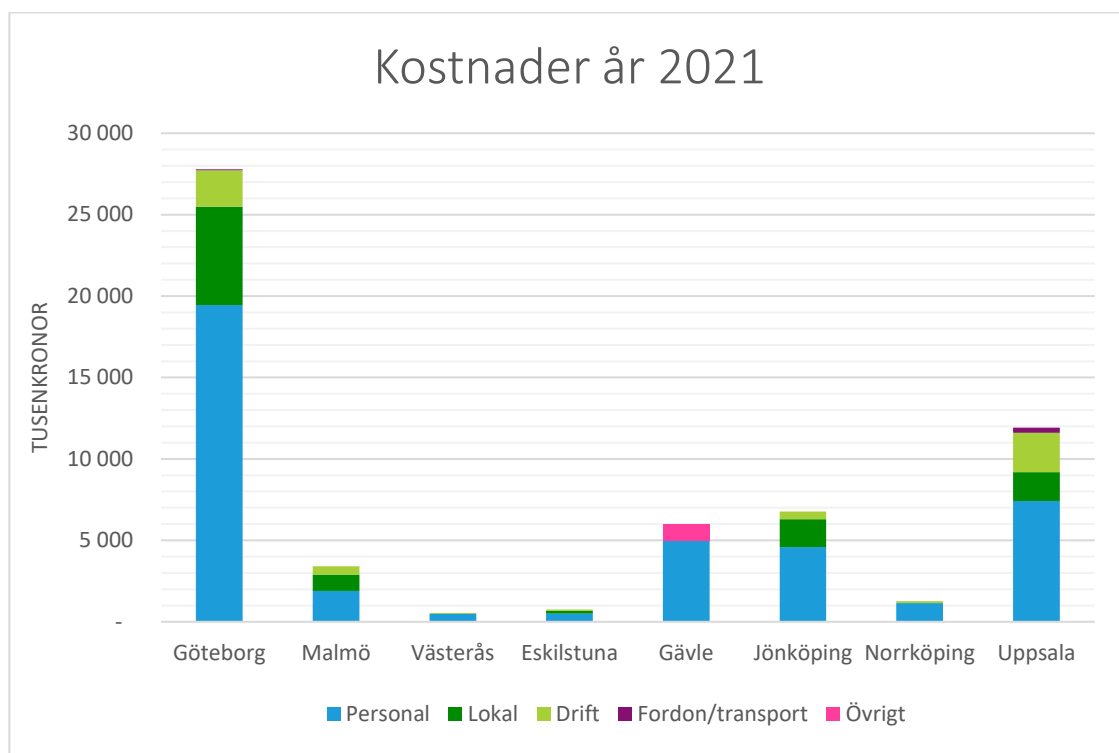
Interna kostnader

Kostnader som är gemensamma inom förvaltningen, så kallade overheadkostnader.

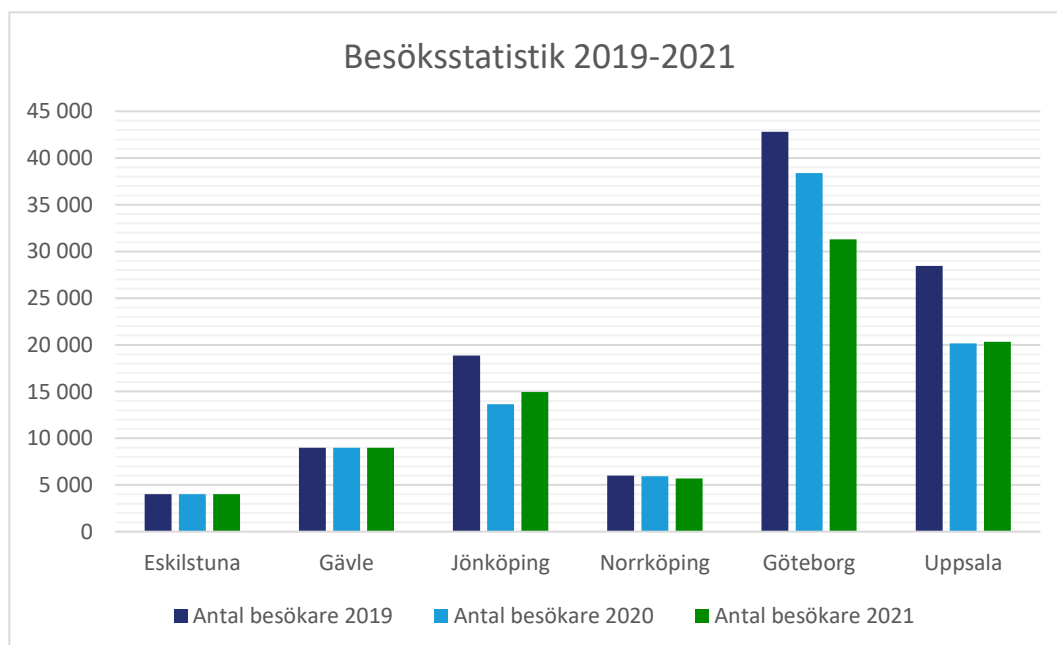
Omsorgsnämndens kostnader och statistik för träffpunktsverksamheter i jämförelse med andra utvalda kommuner

Nedan följer en omvärldsbevakning av utvalda kommuners kostnader, beskrivet i tabell och text samt beskrivning av vad som ingår i de olika kommunernas träffpunktsverksamheter. Två av kommunerna har inte inkommit med sina kostnader och redovisas därför inte här. Även en tabell med besöksstatistik för de kommuner som för statistik på besökare. Eskilstuna och Gävle redovisade en genomsnittlig siffra för antalet besökare.

Tabell för jämförelse av kostnader mellan kommuner

Tabell för jämförelse av besöksstatistik mellan kommuner

Göteborgs stad

Göteborgs stad bedriver fem aktivitetshus som vänder sig till medborgare mellan 18–65 år. Aktivitetshusen är öppna verksamheter och kräver inget biståndsbeslut. Aktivitetshusen är öppna vardagar. Inom Aktivitetshusens organisation och kostnader finns även två verksamheter som arbetar med daglig sysselsättning enligt SoL² och dessa kräver biståndsbeslut.

Aktivitetshusen erbjuder social gemenskap, meningsfull sysselsättning, kursverksamhet och möjlighet att delta i arbetsgrupper. De erbjuder även vägledning och stöd till de som vill arbeta eller studera samt arbetsinriktad verksamhet. Utöver fika och umgänge så varierar utbudet av aktiviteter beroende på efterfrågan och aktivitetshusens förutsättningar. Öppna aktiviteter är kostnadsfria, eventuellt kan en materialkostnad tillkomma. Det anordnas kurser, studiecirklar samt samtalsgrupper. Bemanningen består av handledare med relevant högskoleutbildning eller lägst KY-utbildning till aktiveringspedagog. De har också arbetsspecialister i sin verksamhet. Aktivitetshusen har en personalbemanning på 5–8 personal (handledare, arbetsspecialist). Utöver dessa finns även personal med anställda med lönestöd.

Aktivitetshusen anordnar även 1–2 dagsutflykter per vecka under sommaren samt utflykter i närområde i form av promenader under resten av året. På dagsutflykterna åker man alltid kollektivtrafik och den enskilde står för alla kostnader själv. De har en låg kostnadspost för transporter för till exempel biljetter till kollektivtrafik för personalen.

Malmö stad

Malmö stads mötesplatser för målgruppen personer med psykisk ohälsa/ psykisk funktionsnedsättning erbjuder social samvaro för att bryta social isolering. Verksamheterna kräver inget biståndsbeslut. Mötesplatserna har öppet vardagar. Mötesplatsernas innehåll varierar över tid, utifrån besökarnas önskemål. Mötesplatsen erbjuder gemenskap, fika eller att delta i aktiviteter som till exempel filmgrupp, quiz och modellbygge. Den ena mötesplatsen öppnade upp under pandemin och är från grunden uppbyggd utifrån dialog/ samskapande med besökarna. På den centralt placerade mötesplatsen bedrivs "återhämtningsskola" i samma lokaler. Återhämtningsskolan är endast för anmälda deltagare två gånger per vecka.

Mötesplatserna anordnar 1–2 dagsutflykter per månad. De har en kommunal bilpool där de lånar minibuss till utflykterna. Ibland har verksamheten subventionerat utflykterna men som regel betalar besökarna dessa till självkostnadspris.

Västerås stad

Västerås har tre träffpunkter för personer psykisk funktionsnedsättning vilka har öppet vardagar. Verksamheterna kräver inget biståndsbeslut. Besökarna på träffpunkterna kommer för att ta en fika och få sällskap ett tag eller för att delta i aktiviteter. Personalen för en dialog med besökare gällande aktiviteter och anpassar efter behov och önskemål. Exempel på aktiviteter som erbjuds är musik, film, målning, tillverka smycken, eller att jobba med lera. Västerås träffpunktsverksamhet har ingen kostnadspost för lokaler man har enbart kostnader för personal och förbrukningsmaterial.

² Socialtjänstlagen 2001:453

Eskilstuna kommun

Eskilstuna kommun har ett hus som ligger utanför Eskilstuna som erbjuder olika enklare former av aktiviteter till exempel med inriktning på skapande eller hälsa. Träffpunkten har öppet vardagar och besökarna behöver inte ha något biståndsbeslut. Eskilstuna har utöver villan tre träffpunkter som håller till på tre olika caféer inom Eskilstuna, de har ingen hyreskostnad för dessa träffpunkter. Ibland bjuder de in gäster för att föreläsa/berätta om ett specifikt ämne. Det kan handla om teknik, till exempel hur man använder en Iphone eller Ipad.

Verksamheten anordnar någon gång ibland utflykter i närområdet och deltagarna åker då alltid kollektivtrafik eller promenar. Den enskilde betalar allt själv.

Personalkostnaden Eskilstuna har består av en mötesplatskoordinator som samordnar allt kring träffpunkterna i Eskilstuna. Under öppettiderna bemannas träffpunkterna med brukare och personal från dagliga verksamhet/sysselsättningsverksamhet. Det är alltså personer med biståndsbeslut som på sätt och vis hjälper till att driva mötesplatsen tillsammans med personal från Daglig verksamhet/Sysselsättningsverksamheten.

Gävle kommun

Gävle har ett aktivitetshus som erbjuder olika aktiviteter. Verksamheten kräver inget biståndsbeslut. Aktivitetshuset har öppet vardagar och personer besöker aktivitetshuset för den sociala gemenskapen och/eller för att delta i aktiviteter utifrån sina egna önskemål. Exempel på aktiviteter som erbjuds är biljard, datorer, promenader, cykelturer, studiebesök. Aktivitetshuset anordnar olika organiserade aktiviteter i närområdet som exempelvis besök på badhus. Det anordnas även en dagsutflykt med en minibuss som finns i verksamheten per vecka samt utflykter i närområdet två dagar per vecka med minibuss eller kollektivtrafik. Verksamheten står för transporten och resterande kostnader står besökarna för. Dock försöker verksamheten göra utflykter till aktiviteter som inte innebär någon kostnad för besökarna. Det händer att verksamheten söker fondpengar för att kunna åka på aktiviteter som kostar pengar.

Jönköpings kommun

Jönköpings kommun har fem träffpunkter för personer med psykisk funktionsnedsättning. Träffpunkterna har öppet vardagar och helger. Träffpunkterna ger möjlighet till social samvaro, gemenskap och aktivitet. Aktiviteter som erbjuds är biljard, spel, läsa eller olika gruppaktiviteter som till exempel friskvård, måla/teckna, innebandy och sociala aktivitet som tex quiz och sång. Under sommarmånaderna anordnas en dagsutflykt med en större buss som de hyr. Kostnaden brukar vara ca 150 kronor och då ingår oftast lunch och ibland även inträde. Utöver denna dagsutflykt anordnas ca två kortare lokala utflykter under sommaren i närområdet med minibuss som de hyr. Kostanden för den enskilde brukar vara ca 50 kronor och då ingår fika. Verksamheten har ibland sökt sponsorer eller haft loppmarknader för att få ihop pengar till ytterligare utflykter. Det anordnas även utflykter i närområdet som till exempel träffar i stadsparken. Det behövs inget biståndsbeslut för att besöka träffpunkterna dock förekommer det sysselsättningsaktiviteter på träffpunkterna som kräver biståndsbeslut som tex arbete med egna tidningen, matlagningsgrupp, arbeta i caféet eller i receptionen.

Norrköpings kommun

Norrköpings kommun har en träffpunkt för vuxna personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning. Träffpunkten har öppet vardagar och det krävs inget biståndsbeslut för att besöka träffpunkten. På träffpunkten erbjuds social samvaro, gemensamt veckoprogram eller egen aktivitet. Det gemensamma veckoprogrammet innebär att deltagare och personal arbetar efter ett program under en längre period exempelvis skapande, musik och må bra-aktiviteter. Egen aktivitet innebär att besökarna på eget initiativ kan använda sig av symaskin, datorer pingisbord, böcker och spel.

Södertälje kommun

Innan pandemin erbjöd Södertälje en öppen träfflokal alla vardagar. Från 2022 planerar de att träfflokalen enbart ska vara för de personerna med biståndsbeslut hos kommunen. Detta beslutades utifrån att många som besökte träfflokalen innan pandemin egentligen inte tillhörde målgruppen utan äldreomsorgen eller funktionshinder.

Örebro kommun

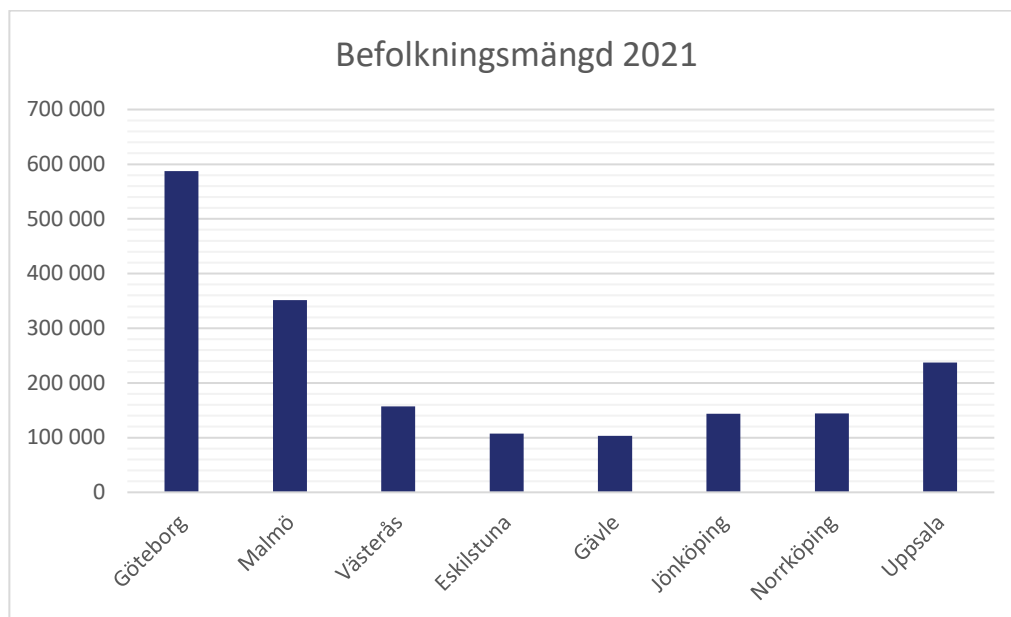
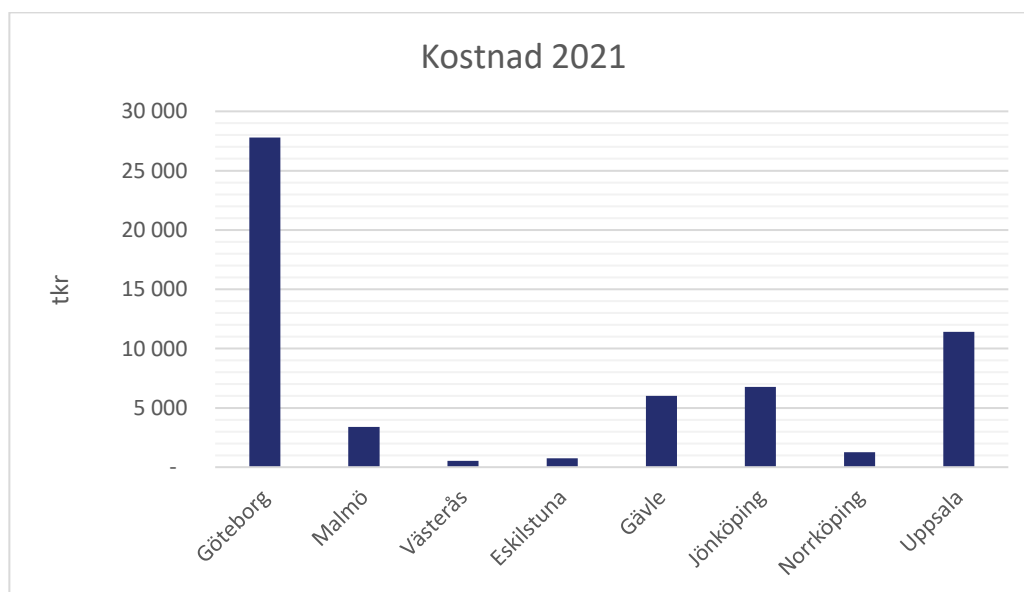
Örebro har en kontaktverksamhet för personer med olika psykiska funktionsvariationer. Kontaktverksamheten har öppet vardagar och helger. Denna verksamhet är öppen och kräver inget biståndsbeslut. På kontaktverksamheten kan besökarna äta sin beställda/medhavda lunch eller fika. Aktiviteter som erbjuds är bakning, lättare gymnastik samt sällskapsspel. Delaktighetsmöten ordnas för att tillsammans komma överens om aktiviteter och trivsel i kontaktgruppen. Den öppna verksamheten bemannas av personal från befintlig stödverksamhet som utförs i lokalen vilka har fokus på social träning vilket innebär att verksamheten i sig inte innehar några personalkostnader. Lokalkostnaden ligger på en annan kostnadspost/budget i kommunen.

Kontaktverksamheten anordnar 2–3 dagsutflykter inom länet under sommaren samt en utflykt per vecka inom närområdet under sommaren. Det finns en kommunal billpool där verksamheten lånar minibuss och utflykterna är kostnadsfria.

Sammanfattning jämförelser mellan kommuner

Sammanfattningsvis visar jämförelsen att alla kommuner som ingick i omvärldsbevakningen utom Södertälje kommun erbjuder öppna träffpunkter inom socialpsykiatrin. Antal träffpunkter och besökare som respektive kommun har går att relatera till kommunens storlek. Malmö stad kan dock anses ha en förhållandevis liten verksamhet sett till dess storlek. Gävle och Jönköpings kommuner har högre kostnader och en större verksamhet men mindre än Uppsala kommun.

Tabellerna nedan visar befolkningsmängd och totalkostnad för träffpunktverksamhet år 2021.

Tabell för jämförelse av befolkningsmängd mellan kommuner**Tabell för jämförelse av totalkostnad mellan kommuner**

Omvärldsbevakningen påvisar att det förekommer skillnader mellan kommunerna i vilka kostnader man redovisar i sin budget för träffpunktsverksamhet. Som till exempel ingår lokalkostnader inte hos alla kommuner, vilket var fallet i Västerås som därför har en låg kostnadspost för träffpunktsverksamheterna

Innehållsmässigt fokuserar alla kommuner på det sociala umgänget, att bryta isolering och att skapa en meningsfull vardag. I stort sett alla erbjuder någon form av aktivering på fritt initiativ i verksamheter tex spela biljard, låna datorer, spela spel eller läsa böcker. Likaså att erbjuda gruppaktiviteter inom friskvård och olika skapande verksamheter är gemensamt för alla kommuner till exempel att teckna/måla och göra smycken.

De större kommunerna har gemensamt att de även erbjuder olika studiecirklar.

Flera kommuner anordnar utflykter men här visar jämförelsen mellan kommunerna på stora skillnader i var och hur dessa genomförs vilket redovisas mer ingående i tabellen nedan. Tabellen visar även att det endast är Gävle och Uppsala som har egna fordon i verksamheten.

Tabell för jämförelse mellan kommuner av utbud av utflykter som erbjuds

	Erbjuder resor*	Hur ofta	Erbjuder dagsutflykter*	Hur ofta	Erbjuder utflykter i närområdet*	Egna fordon
Göteborg			X	1-2/vecka under sommaren	X	
Malmö			X	1-2ggr/månad		
Örebro			X	2-3 gånger/sommar	X	
Södertälje						
Västerås						
Eskilstuna					X	
Gävle			X	1 gång/vecka	X	X
Jönköping			X	1 under sommaren	X	
Norrköping						
Uppsala	X	Flera 2-7 dagars resor per år	X	1gg/vecka + 1 gg varannan helg. 5ggr/v sommarmånader	X	X

*Förklaring:

Resor: Längre resor som kräver övernattnig

Dagsutflykter: En heldagsaktivitet

Utflykt: Organiserad aktivitet i närområdet

Träffpunkter som drivs av äldrenämnden

Vård- och omsorgsförvaltningen har även träffpunktsverksamheter för 65+ som drivs av äldrenämnden. Viljeriktningen från äldrenämnden är att fokusera på hälsofrämjande och förebyggande för målgruppen. Besökare kommer till dessa träffpunkter för att umgås och delta i aktiviteter som till exempel gymnastik och yoga.

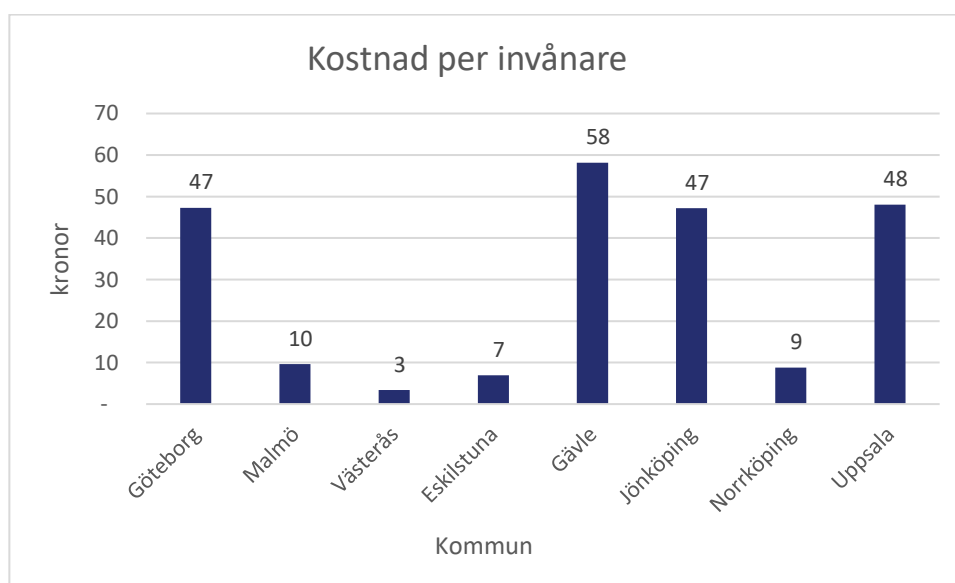
Dessa träffpunkter anordnar endast utflykter i närområdet och som exempel kan det vara besök på museum, teater eller stadsvandring. Alla som önskar delta möts upp vid besöksmålet och transporter ombesörjes av den enskilde. Träffpunkterna bidrar med personal som sällskap.

Sammanfattande resonemang/Diskussion

Det har under arbetets gång varit svårt att få fram detaljerade kostnader för varje verksamhet inom socialpsykiatrins träffpunktsverksamhet pga. att alla kostnader har legat på en högre central nivå på socialpsykiatrin. Det har därför inte gått att göra en detaljerande analys av varje enskild träffpunkts kostnader. Vidare går det inte att göra jämförelser mellan kommuner rakt av då det skiljer sig förhållandevis mycket mellan kommunerna vilka insatser som inkluderats i posten. Som exempel har vissa kommuner lokalhyror i kostnaderna och andra inte. Man kan dock se att ett par kostnadsposter sticker ut i jämförelsen vilka är kostnadspost för fordon/transport samt drift. Vid kostnadspost fordon/transport framkom att Uppsala kommun är ensam om att anordna resor och att inneha egna fordon i verksamheten. Förutom Uppsala är det endast Gävle kommun som har fordon i verksamheten, en minibuss för 4–6 personer. Denna kostnad redovisades dock ej som en separat kostnad i Gävle.

Omvärldsbevakningen visar att Uppsala har de näst högsta kostnaderna för träffpunktsverksamheten i förhållande till övriga kommuner. Kommunerna i R9-nätverket är dock mindre än Uppsala sett till befolkning vilket får tas i beaktan vid jämförelse. Göteborgs stad har markant högre kostnader jämfört med Uppsala men i deras kostnader ingår, förutom fem aktivitetshus, två andra verksamheter som arbetar med biståndsbeslut. Göteborgs träffpunktsverksamhet är större sett till både personal och besökare på verksamheterna därmed har de också högre kostnader. Malmö stad bedriver två träffpunkter jämfört med Göteborgs fem och Uppsalas sex träffpunkter. Malmö har inte redovisat antalet besökare de har till verksamheten vilket gör att jämförelse inte kan göras tillfullo. Vid jämförelse av kostnadsposter mellan kommunerna kan man se ett samband mellan storlek och kostnader för träffpunktverksamheten förutom med Malmö stad.

Om kostnaderna istället fördelas på antalet invånare i kommunen kan man se att Uppsala ligger näst högst i kostnad. Gävle kommun sticker då ut med sin kostnad per invånare. Västerås har inte med sin lokalkostnad i totalkostnaden för träffpunkter vilket gör att jämförelse inte går att göra fullt ut. Utredningen påvisar dock inte hur den psykiska hälsan ser ut i granskade kommuner vilket kan påverka kostnaderna.

För att kunna genomföra en jämförelse av kostnader med de övriga kommunerna i omvärldsbevakningen har Uppsalas kostnadsposter *material, övrigt* och *interna kostnader* slagits samman till driftkostnad i enlighet med övriga kommuner kostnadsfördelning. Innehållet i *driftkostnader* är överlag likvärdigt med vad övriga kommuner redovisat. Det som skiljer är vilken kostnadspost som används för interna kostnader/overheadkostnader i kommunerna. Enligt redovisade uppgifter är det Gävle och Göteborgs verksamheter som innehar dessa kostnader på träffpunktsverksamheterna liksom Uppsala. Jämförelsen mellan kommunernas driftskostnader påvisar ändå att Uppsala har en högre driftkostnad gentemot kommunerna i omvärldsbevakningen. Göteborg har fem aktivitetshus med stor verksamhet sett till personal och ca 31 000 besökare och har en drift på 2 228 tkr. Jönköping bedriver fem träffpunkter och har en besöksstatistik på strax under 15 000 besökare vilket är att betrakta som en stor verksamhet sett till kommunens storlek. Deras driftbudget ligger strax under 500 tkr. Uppsala bedriver sex träffpunkter med ca 20 000 besökare med en driftkostnad på 2 475 tkr (varav interna kostnader är 1 433 tkr).

Analys/Förslag på arbete

Träffpunkterna är en viktig del i att skapa social gemenskap, delaktighet och meningsfullhet samt för att ha regelbunden kontakt med andra människor. Detta är viktiga faktorer för den psykiska hälsan och återhämtningen. I omsorgsnämndens uppdragsbeskrivning till träffpunkterna står inget om att verksamheten ska erbjuda utflykter/resor. Verksamheterna ska dock ha ett planerat aktivitetsinnehåll där fysisk aktivitet, social samvaro, kreativa aktiviteter och kunskapsgivande utbud erbjuds. Utredarna ser att utflykter kan vara ett motiverat inslag i verksamheten ur ett hälsofrämjande perspektiv samt som en del i att bryta isolering. Verksamheterna förordar detta unika utbud och förmedlar att det är uppskattat och efterfrågat av besökarna.

Omvärldsbevakningen visar att utbudet av resor och utflykter är stort i omsorgsnämndens träffpunktsverksamheter jämfört med övriga kommuner samt inom kommunens olika verksamheter. Utredarna ställer sig frågande till huruvida omsorgsnämndens träffpunkter, som är en öppen verksamhet, ska genomföra och bjuda på transport vid resor och utflykter i dess nuvarande form och omfattning. Utredarna ser att nämnden bör beakta likställighetsprincipen som innebär att kommuner ska behandla alla sina medlemmar lika om det inte finns sakligt skäl för annat³. Utredningen påvisar även att andra öppna verksamheter i kommunens regi inte har samma utbud av resor och dagsutflykter.

Utredningen har påvisat att omsorgsnämndens träffpunkter har ett större och vidare utbud som är kostnadskrävande då det gäller utflykter, resor samt egna fordon. Dessa påverkar även driftskostnaden således behöver egen regi, träffpunktsverksamheten se över:

- Driftskostnaderna för verksamheterna,
- Kostnaderna för fordon och möjligheterna till effektivisering,
- Utbudet av resor och utflykter.

³ Kommunallagen 2017:725 2 kap §3